

Булацевська Я.В.

*студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ

Дотримання професійної юридичної таємниці, конфіденційність стосунків юриста та клієнта являє собою основоположну традицію у світовій юридичній практиці. Питання забезпечення дотримання адвокатської таємниці є одним з найважливіших та дискусійних проблем практиків сучасності. Важливість збереження адвокатом таємниці виявляється в тому, що її збереження схиляє клієнта дати більш повну інформацію про обставини справи, адже, як відомо, без цього надати професійну консультацію з позитивними наслідками просто неможливо. Крім того, вона виявляється в тому, що західна юридична традиція вважає правовий захист конфіденційності відносин адвокат-клієнт обов'язковим елементом, який забезпечує рівності сторін у змагальності судових процесів.

Українське законодавство та Правила адвокатської етики визначають, що адвокат зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю, предмет і зміст якої складає особиста інформація про клієнта, і також обставини, що змусили клієнта звернутися до адвоката та зміст консультацій, порад, роз'яснень, складених документів та інших відомостей, одержаних адвокатом під час здійснення професійних обов'язків.

Згідно з ч.3 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» збереження адвокатської таємниці являє собою професійний обов'язок адвоката [1].

Адвокатська таємниця – будь-яка інформація, що стала відома адвокату, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката, адвокатського об'єднання, роз'яснень адвоката, зміст порад, консультацій, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час виконання адвокатської діяльності [1]. Як ми бачимо, досить розширеним є коло суб'єктів, на яких поширюється обов'язок зберігати адвокатську таємницю.

Важливо, щоб цей обов'язок був закріплений не лише в Законі, а й був передбачений в КПК України. Таким чином, захисник без згоди підозрюваного не має права викривати відомості, які стали йому відомі через участь у кримінальному провадженні та становлять охоронювану законом таємницю [2]. Тобто розголошення адвокатської таємниці включає порушення норм даного закону і також порушення процесуального закону.

Забороняється здійснення огляду, витребування або вилучення документів, які пов'язані із реалізацією адвокатської діяльності. Задля

гарантування дотримання вимог Закону щодо адвокатської таємниці під час проведення вказаних процесуальних дій представнику Ради адвокатів регіону надається право надавати свої зауваження, ставити питання, давати оцінку та заперечення щодо порядку проведення процесуальних дій, що зазначаються у протоколі.

У разі висування клієнтом вимог до адвоката у зв'язку з адвокатською діяльністю адвокат звільняється від обов'язку збереження адвокатської таємниці в межах необхідних для захисту його прав та інтересів. У такому випадку суд, орган, що здійснює дисциплінарне провадження стосовно адвоката, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги клієнта до адвоката або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані застосувати заходи для унеможливлення доступу незнайомих осіб до адвокатської таємниці та її розголошення.

Проаналізувавши Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», правило конфіденційності можна визначити таким чином: адвокат повинен зберігати всю інформацію, яка стала йому відома із перших моментів спілкування із клієнтом, інформацію, що стосується фактів і обставин, повідомлених клієнтом або таких, що стали відомі адвокату у зв'язку із виконанням доручення, а також сам факт звернення до нього клієнта, і не повинен розголошувати таку інформацію без згоди клієнта, а також, якщо це буде потрібно на підставі закону.

На думку деяких науковців, відомості, що становлять адвокатську таємницю, можуть бути розголошені і без згоди на це клієнта. А. Писаренко зазначає, що розголошення адвокатської таємниці «дозволяється, якщо це необхідно для належного виконання адвокатом свого завдання», але таке твердження заперечує І.В. Головань. Я також вважаю таку думку неправомірною, адже саме клієнт повинен вирішувати коли і який обсяг інформації він бажає розголосити.

Крім того, слід зазначити, що збереження адвокатської таємниці має двозначний характер. Цікавою є ситуація, коли під час надання консультацій, розмов із клієнтом адвокатуві може стати відома інформація про інше кримінальне правопорушення – злочин що готується. Проблема полягає в тому як діяти адвокату в даному випадку. З одного боку така інформація є адвокатською таємницею, а з іншого – вона загрожує законним правам та інтересам громадян. З цього питання вчені висловлюють різні думки. Так, І.Л. Петрухів вважає, що розголошення адвокатської таємниці допустиме, якщо це відверне небезпечний злочин. Більш точною є думка М. Ю. Барщевського, який підкреслює, що адвокатська таємниця виникла в інтересах суспільства і межі її охорони повинні співвідноситись з інтересами суспільства. Захисник повинен оцінити можливість небезпеки вчинення злочину і сам факт його вчинення [3].

Проте розголошення адвокатом інформації, що надійшла від клієнта, навіть, якщо дана інформація містить відомості про злочин, може призвести до втрати таким адвокатом авторитету та попиту на надання ним послуг. Тут в силу вступає людський фактор і особисті пріоритети адвоката. І перед ним постає вибір вберегти певних членів суспільства чи державу від злочину або ж зберегти ділову репутацію.

Сьогодні питання забезпечення адвокатської таємниці недостатньо є вкрай складним, що пов'язано насамперед з невиконанням чи неналежним виконанням прямих вказівок закону як з боку силових відомств щодо адвоката (захисника), так і навпаки, щодо розголошення таємниці та інших неправомірних дій з боку адвоката і інших прирівняних до нього за статусом суб'єктів.

Отже, можна впевнено заявляти, що адвокатська таємниця є невід'ємним атрибутом діяльності адвоката, слугує запорукою збереження конфіденційності та є важливим інструментом для встановлення істини у справі, адже збереження адвокатом професійної таємниці підкреслює його високу кваліфікацію та дає змогу клієнтам довіряти йому в повній мірі. Головною проблемою збереження адвокатської таємниці є те, що законодавець закріпив факт збереження адвокатської таємниці, але не встановив її межі. Можна запропонувати встановити відповідальність в залежності від тяжкості злочину, про який стало відомо захиснику під час спілкування з клієнтом. А саме, зобов'язати адвокатів повідомляти про тяжкі та особливо тяжкі злочини, що готуються.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 липня 2012 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // ВВР . 2013. № 9-10, № 11-12, № 13.
3. Барщевский М.Ю. Адвокатская этика / М.Ю. Барщевский. 2-е изд. М. : Профобразование, 2012. С. 105.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Владишевська Вікторія Вікторівна***